

Traumameeuw: helikopterslachtoffer is nu museumstuk

Kees Moeliker* [conservator, Natuurhistorisch Museum Rotterdam; moeliker@hetnatuurhistorisch.nl]

▲ De traumahelikopter vlak na de noodlanding, met rechts het enige slachtoffer. (Jan Honing)

De kokmeeuw die medio oktober boven Hilversum in botsing kwam met een traumahelikopter, daarbij een gat in de cockpit sloeg en de piloot tot een noodlanding noopte, is opgenomen in de collectie van Het Natuurhistorisch. De onfortuinlijke vogel is inmiddels geprepareerd en in het museum te zien.

Botsing

Het ongeluk vond plaats in de vroege avond van donderdag 13 oktober 2011 in het Gooi boven de woonwijk Hilversumse Meent nabij Bussum. De traumahelikopter kon gelukkig zonder brokken een noodlanding maken in een nabij gelegen weiland, de Ondermeent genaamd. De botsing met de kokmeeuw (*Croicocephalus ridibundus*) had wel een flink gat in de cockpit geslagen. De piloot kon dit gat provisorisch dichten met zogenaamd duct tape dat omwonenden aandroegen, en vervolgde spoedig zijn vlucht. Persfotograaf Jan Honing fotogra-

feerde dit tafereel. Zijn foto van de plakbandplakkende traumahelikopterpiloot stond de volgende ochtend op de voorpagina van *De Telegraaf*. Deze krant repte niet over het lot van de meeuw. Volgens andere media had de meeuw de botsing niet overleefd. Het was echter onduidelijk wat er met de stoffelijke resten was gebeurd. Een hoopje witte veren op de foto deed vermoeden dat de traumahelikopter het enige slachtoffer van het vliegongeluk in het weiland had achtergelaten.

Stilleven

Twee natuurvrienden uit het Gooi, André van Soest en Pieter Schut, gingen daarom daags na de noodlanding op onderzoek uit. Op aanwijzing van de persfotograaf, die haarfiijn uitlegde waar de vogel uit de cockpit was getrokken, vonden zij de kokmeeuw in het betreffende weiland achter de Hilversumse Meent vlakbij de Karnemelksloot, naast de nog verse sporen van het landingsgestel van de helikopter.

Van Soest en Schut stelden het kadaver veilig voor de collectie van het Natuurhistorisch Museum Rotterdam. Voordat de meeuw op zondag 16 oktober aan het museum overdragen werd, had André van Soest de dode vogel in zijn studio gefotografeerd. Hij werkt namelijk aan een foto-expositie getiteld 'Raamslachtoffers', waarbij hij vogels vereeuwigd die tegen het raam gevlogen zijn of op een andere manier het slachtoffer zijn geworden van menselijk handelen. Dat levert mooie stilleven op. Wij doen er nog een schepje bovenop door de (raam)slachtoffers te conserveren en in de collectie te bewaren.

Geen botje ongebroken

Nog dezelfde zondagavond werd de traumameeuw door huispreparaateur Erwin Kompanje geprepareerd. Er werd voor gekozen om de kokmeeuw in de positie 'op te zetten' waarin het kadaver gevonden werd: liggend, plat en geknakt. Bij het prepareren bleek het een volwassen wijfje te zijn. De aanvaring met de helikopter veroorzaakte dodelijk multi-trauma: in de vleugels en het karkas was geen botje ongebroken, longen, hart en lever vormden een bloederige massa. Snavel en schedel bleven wonderwel onbeschadigd. De aanwinst heeft catalogusnummer NMR 9989-003254.

▲ De traumameeuw is een dode volwassen kokmeeuw. (André van Soest)

* Met dank aan André van Soest en Pieter Schut voor het veiligstellen, schenken en fotograferen van de traumameeuw, aan Erwin Kompanje voor de snelle preparatie en aan Jan Honing voor zijn foto's van de noodlanding. André de Baerdemaeker wees mij er fijntjes op dat *Larus* tegenwoordig niet meer mag bij de kokmeeuw.

▲ 'Zijn foto van de plakbandplakkende traumahelikopterpiloot stond de volgende ochtend op de voorpagina van De Telegraaf.' (Jan Honing)

▲ Pieter Schut heeft de traumameeuw gevonden. (André van Soest)

Slachtoffers van vliegverkeer

Op en rond vliegvelden komen veel botsingen tussen vogels en vliegtuigen voor. De slachtoffers vallen meestal bij het taxiën, opstijgen en landen, maar ook in volle vlucht komen vogels en vliegverkeer met elkaar in aanraking. Het eerste met een foto gedocumenteerd geval van een vogelaanvaring in de lucht betreft een zwarte wouw (*Milvus migrans*) die in 1916 tussen de spandraden van een Franse tweedekker verongelukte. Inmiddels houden talloze organisaties lijsten bij van luchtvaartslachtoffers (en de kosten daarvan). In de Verenigde Staten is dat de *Federal Aviation Administration*. Sinds 1990 staat hun teller op 129.597 goed gedocumenteerde doden. U vergist zich als u denkt dat dit allemaal vogels zijn. De database vermeldt 24 gordeldieren, twee bevers, 114 schildpadden, acht leguanen, 369 coyotes, 1019 herten, vier paarden en een varken. Ik neem aan dat deze slachtoffers geen laagvliegers

waren, maar niet uitkeken bij het oversteken van de start- of landingsbaan. De Amerikaanse vliegtuigvogeldodenlijst telt overigens 415 soorten, waaronder zelfs kolibries en grasparkieten. Meeuwen, ganzen en roofvogels vormen echter de hoofdmoot. Dat is in Nederland ook zo. Natuurhistorische musea zijn hierbij de expertcentra voor het determineren van veren en andere vogelresten die na botsingen uit vliegtuigmotoren gepeuterd worden.

Een bekende en vrij recente vogelaanvaring vond in juni 2010 plaats boven onze nationale luchthaven: een Marokkaans passagiersvliegtuig moest na een botsing met een groep Canadese ganzen een noodlanding maken en scheerde daarbij rakelings over een aantal hoge gebou-

wen in de omgeving. Ook het vliegtuig dat in januari 2009 een succesvolle noodlanding in de Hudson Rivier bij New York maakte, kwam in botsing met Canadese ganzen.

Tot eind maart te zien

De traumameeuw is het eerste slachtoffer van de luchtvaart dat in Het Natuurhistorisch bewaard wordt. Ze schaart zich in het rijtje bekende dode-dieren-met-een-verhaal naast de Dominomus, de McFlurry-egel en de onthoofde kanarie van Kollumerzwaag. Dit viertal is nog zeker tot eind maart in het museum te zien. Daarna gaat het ensemble weer het depot in. ◀

(advertentie)

Het
Natuurhistorisch
is een
verbazingwekkend
leuk museum

We love to advertise. 010 413 23 60

nīgh®

▲ De traumameeuw (NMR 9989-003254) nog in het vlees. (André van Soest)